

บทที่ 6

การจำแนกจุดยืนเชิงสังคมวิทยาและญาณวิทยา

นับแต่ตอนต้นของวิชานิพนธ์ เราได้สำรวจตรวจสอบผลงานและความคิดทางสังคมศาสตร์มากมายหลายแขนง ทั้งภายในกรอบความคิดแบบปฏิฐานนิยมและกรอบความคิดแนววิเคราะห์ความหมาย ในบทนี้เป็นช่วงที่เราจะได้จำแนกแยกแยะจุดยืนเชิงสังคมวิทยาและญาณวิทยาของกลุ่มความคิดต่างๆให้กระจ่างชัด สำหรับการจำแนกจุดยืนเชิงสังคมวิทยา จะกระทำโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างแนวทางธรรมชาตินิยมกับมานุษยนิยมเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาจำแนก ส่วนการจำแนกจุดยืนเชิงญาณวิทยา จะกระทำโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างแนวทางประสบการณ์นิยมและเหตุผลนิยมเป็นเกณฑ์

กลุ่มความคิดในกรอบปฏิฐานนิยม

ปฏิฐานนิยมเป็นแนวทางการศึกษาค้นคว้าแบบหนึ่งในขอบเขตของญาณวิทยา คำว่า "ปฏิฐานนิยม" ถูกนำไปอ้างอิงในวิถีทางต่างๆมากมายตลอด 150 ปีที่ผ่านมาจนกลายเป็นคำที่มีลักษณะไปในทาง "เสพยาติ" (Kolakowski, 1972) แนวคิดหลักของปฏิฐานนิยมก็คือ "ไม่มีความรู้ใดจะเกิดขึ้นได้หากปราศจากประสบการณ์ของมนุษย์เกี่ยวกับโลกภายนอก (external world) ความรู้บนพื้นฐานของประสบการณ์ดังกล่าวมีความแตกต่างตรงข้ามกับปรากฏการณ์ทางสมองที่ขาดความแน่นอน เช่น ความคิดเห็นหรือความเชื่อ Saint-Simon และ August Comte เป็นนักคิดที่ได้กำหนดให้การศึกษาทางสังคมวิทยามีฐานะเป็นศาสตร์เชิงปฏิฐานนิยม และได้เผยแพร่ความคิดอีกหลายประการที่ก่อให้เกิดรูปแบบความคิดสุดขั้วในทางปฏิฐานนิยม Comte มีข้อเสนอให้สังคมวิทยาเป็นคุณธรรมและพลังทางการเมืองชนิดใหม่สำหรับการสร้างเสริมระเบียบใหม่ในสังคม และให้นักสังคมวิทยามีฐานะเป็นนักบวชชั้นสูงสำหรับศาสตร์ชนิดใหม่ดังกล่าว ความความคิดของเขา, สังคมมนุษย์มีวิวัฒนาการผ่านขั้นตอนต่อเนื่องกัน 3 ขั้นตอน

จากชั้นเทววิทยาไปสู่ชั้นเมตาฟิสิกส์จนกระทั่งถึงชั้นปฏิฐาน, ซึ่งในขั้นท้ายสุดนี้ ศาสนาแบบเก่าจะตกทอดที่โดยศาสนาแห่งมนุษยชาติ (religion of humanity) ซึ่งช่วยเสนอความระแวดระวังใจที่มีเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ความเข้าใจเชิงวิทยาศาสตร์ดังกล่าวเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้เนื่องจาก "การค้นพบ, ภัยการใช้เหตุผลสมนัยการสังเกตเกี่ยวกับกฎที่เป็นจริงซึ่งครอบคลุมปรากฏการณ์ที่มีความคล้ายคลึงและเกิดขึ้นซ้ำ ๆ กัน"

(Andreski, 1974 : 20)

ในการประมวลความคิดระยะหลัง, ปฏิฐานนิยมเริ่มต้นไปอ้างอิงอยู่กับองค์ประกอบ 2 ประการของความคิดดั้งเดิมในกรอบปฏิฐานนิยม องค์ประกอบแรกคือความคิดเกี่ยวกับ "เอกภาพของวิทยาศาสตร์" (unity of science) ซึ่งมีข้อสมมุติว่าวิธีการเชิงปฏิฐานนิยมเป็นวิธีศึกษาเพียงแบบเดียวที่ถูกต้อง และสิ่งใดก็ตามที่ถูกอ้างว่าเป็นวิทยาศาสตร์ จะมีคุณค่าสมกับคำอ้างนั้นได้ก็ต่อเมื่อมันถูกสร้างขึ้นด้วยวิธีการเชิงปฏิฐานนิยม ความรู้ที่แท้จริงทั้งหมดจะต้องถูกสร้างขึ้นด้วยลักษณะวิธีการดังกล่าว ในทางปฏิบัติ, แนวทางหรือลักษณะวิธีการดังกล่าว ถูกใช้และปรับปรุงอย่างเป็นผลมากที่สุดในการศึกษาของวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ดังนั้น, จึงมีข้อเสนอแนะกันว่าวิทยาศาสตร์แขนงอื่น ๆ จึงต้องพยายามดำเนินรอยตามแนวทางที่เป็นตัวอย่างดังกล่าว (Giddens, 1974 : 3-4) องค์ประกอบที่สองเป็นกรณีพิเศษของความคิดที่เป็นองค์ประกอบแรกนั่นเอง Comte พยายามหาทางรวบยอดปรากฏการณ์ต่าง ๆ ให้กลายเป็นหลักการ (principles) หรือกฎ (laws) จำนวนน้อยที่สุดสำหรับการอธิบาย ดังนั้น, ในทางอุดมคติ ข้อเท็จจริงใหม่ ๆ จึงอาจถูกจัดเข้าไปอยู่ภายใต้การครอบคลุมของกฎอันเก่าที่ค้นพบได้แล้วหากไม่เป็นเช่นนั้น, กฎดังกล่าวก็จะต้องมีความผิดพลาดในทางใดทางหนึ่ง ภารกิจในเชิงวิทยาศาสตร์จึงเป็นการแสวงหากฎจำนวนน้อยที่สุด ด้วยวิธีการ (ในทางปฏิบัติ) กำหนดข้อทำนาย (predictions) ที่สามารถถูก "ทดสอบ" กับโลกภายนอกได้, เพื่อการยืนยันหรือปฏิเสธ ตามรูปแบบของปฏิฐานนิยมสมัยใหม่, คือ "ปฏิฐานนิยมเชิงตรรก" (logical positivism), การอธิบายเหตุการณ์หนึ่งอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ คือการอธิบายที่มีกฎทั่วไป (universal law) รวมอยู่ด้วย, ในทำนองที่ว่า, ถ้าเหตุการณ์ชนิดหนึ่งเกิดขึ้น, เหตุการณ์อีกชนิดหนึ่งก็จะเกิดขึ้นด้วย กล่าว

ให้ชัดยิ่งขึ้น, ถ้าหากเหตุการณ์ชนิดแรกเคยถูกสังเกตเห็นอยู่เสมอว่าอุบัติขึ้นนำหน้าเหตุการณ์ชนิดที่สอง ดังนั้นอุบัติการณ์ในอนาคตเกี่ยวกับเหตุการณ์ชนิดแรกนั้น ก็จะก่อให้เกิดเหตุการณ์ชนิดที่สองด้วยเช่นกัน (Payne & others, 1981 : 48-52)

เป็นที่แจ่มแจ้งที่เกี่ยวกับว่า นักปฏิฐานนิยมทุกคนไม่ว่าจะเป็นพวกดั้งเดิมอย่าง Comte หรือสมัยใหม่ เช่นนักปฏิฐานนิยมเชิงตรรกหรือปฏิฐานนิยมใหม่ (neo-positivist) ต่างก็ยึดถือความคิดว่าสังคม (society) เป็น "โลกภายนอก" (external world) ชนิดหนึ่งซึ่งมีภาวะการดำรงตนเชิงวัตถุวิสัย (objective existence) ที่ถูกสร้างขึ้นอย่างเป็นอิสระในตัวของมันเอง ด้วยเหตุนี้, สังคมจึงดำเนินไปตามปฏิบัติการของ "กฎธรรมชาติ" (natural laws), หรือ "กฎทั่วไป" (general laws) ตามที่ Comte เรียกในปรัชญาของเขา, หรือ "ความจำเป็นเชิงเหตุและผล" (causal necessity) ตามที่ถูกปรับปรุงคำศัพท์ใหม่ ๆ ในระยะหลัง ๆ แนวคิดหลักอันนี้สามารถถูกประเมินได้ว่าเป็นความคิดบนจุกเย็นเชิงสัจนิยมตามแนวธรรมชาตินิยม (naturalist ontological position) สังคมศาสตร์ที่ใช้พื้นฐานความคิดดังกล่าวนี้จึงไม่ได้มีความแตกต่างอย่างขัดแย้งกับวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ และศาสตร์ทั้งสองแขนงต่างก็มุ่งหมายในการสร้าง "ความจำเป็นเชิงเหตุและผล" หรือตามคำที่ George C. Homans เรียกว่า "ความสัมพันธ์ทั่วไป" (general relationship) ระหว่างคุณสมบัติตามธรรมชาติ

"สังคมศาสตร์เป็นวิทยาศาสตร์แบบไหน? ข้าพเจ้าจะนิพนธ์ลาดตั้งแต่แรกเริ่มนี้ที่เกี่ยวกับหากคำถามของข้าพเจ้าขอมันมีที่ที่จะนำไปว่าสังคมศาสตร์มีความแตกต่างอย่างขัดกันรุนแรงกับวิทยาศาสตร์แขนงอื่น, ความแตกต่างที่มีอยู่ไม่ใช่ความแตกต่างในแง่ของชนิด (kind) แต่เป็นความแตกต่างในแง่ของระดับ (degree) ภารกิจของวิทยาศาสตร์เผชิญกับปัญหาที่มีลักษณะเกี่ยวกับทุกหนทุกแห่ง" (Homans, 1964 :)

"...สังคมศาสตร์รวมความถึงจิตวิทยา, มานุษยวิทยา, สังคมวิทยา, เศรษฐศาสตร์, รัฐศาสตร์, ประวัติศาสตร์, และอาจรวมถึงภาษาศาสตร์ด้วย ความจริงศาสตร์เหล่านี้เป็นวิทยาศาสตร์อันเดียวกัน ทั้งหมดมีสาระวิชาอันเดียวกัน -- คือ

พฤติกรรมมนุษย์ และทั้งหมดก็ใช้โครงร่างของหลักการอธิบายทั่วไปแบบเดียวกัน ทั้งนี้ โดยไม่โดยยอมรับมันเสมอไป" (Homans, 1967 : 3)

"สิ่งที่สร้างความเป็นวิทยาศาสตร์ ได้แก่ จุดมุ่งหมายของมัน ถ้าหาก ศาสตร์นั้นมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ทั่วไป (general relationships) ระหว่างคุณสมบัติตามธรรมชาติ, ไม่มากก็น้อย, ถ้าหากการทดสอบความจริงเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ดังกล่าวขึ้นอยู่กับข้อมูล (data) เกี่ยวกับมันเองเป็นการท้ายที่สุด, และ ข้อมูลดังกล่าวไม่ได้ถูกประคองขึ้นทั้งสิ้น-เมื่อธรรมชาติยังมีโอกาสที่จะพูดว่า "ไม่ใช่" ไม่วามันจะถูกจัดวางอย่างไร-เมื่อนั้น สิ่งนั้นก็เป็นวิทยาศาสตร์ โดยมาตรฐานเหล่านี้ สังคมศาสตร์ทุกแขนงก็อยู่ในเขต-แม่แต่ประวัติศาสตร์ มนุษยศาสตร์ (humanities) ไม่อยู่ในเขตนี้ เรื่องแต่ง (fiction) มากมายถูกต่อตรงกับชีวิตจริงมากที่สุดที่เกี่ยว ตามมาตรฐานที่ใช้ตัดสินเรื่องแต่งดังกล่าวโดยทั่วไปไม่ได้เป็นแบบของความตรงต่อความเป็นจริงเช่นวิทยาศาสตร์ (Homans, 1967 : 4-5)

ทราบเท่าที่มีวิวัฒนาการมาถึงปัจจุบัน ปฏิฐานนิยมมีความผูกพันใกล้ชิดกัน มากกับปรัชญาเชิงฐานวิทยาแบบประสบการณ์นิยม (empiricist epistemological philosophy) (Benton, 1977) จำแนกปฏิฐานนิยมว่าเป็น "แขนงหนึ่งของทฤษฎี เชิงปรัชญาแห่งความรู้ - ชนิดที่เรียกว่าประสบการณ์นิยม (empiricism)" (Benton, 1977: 11) จุดยืนเชิงฐานวิทยาแบบของปฏิฐานนิยม ยังสามารถปรากฏให้เห็นได้ อย่างชัดเจนเมื่อเราระลึกอยู่ว่ามันเป็นแนวทางที่มุ่งแสวงหาความรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์ ทางสังคมที่เป็นความรู้บนพื้นฐานประสบการณ์ (experience-based knowledge)

บัดนี้, ประเด็นหนึ่ง, ก็ชัดเจนขึ้นเพียงพอที่เราจะกำหนดจุดยืนเชิงสังคมวิทยา- ฐานวิทยาของปฏิฐานนิยม ทราบเท่าที่มีนอ้างอิงอยู่กับฐานสมมุติ (assumptions) หลักเกี่ยวกับความเป็นจริงทางสังคมและวิธีศึกษาตามที่กล่าวแล้วนั้น, ปฏิฐานนิยมมี จุดยืนทางความคิดที่เป็นผลการประสมประสานระหว่างแนวทางธรรมชาตินิยม-ประสบ- การนิยม (naturalist-empiricist) เสมอ

กลุ่มความคิดในกรอบความคิดเชิงวิเคราะห์ความหมาย

ในขณะที่ปฏิฐานนิยมมีความหมายสำคัญที่เน้นหรือโยงไปถึงแบบแผนทางระเบียบวิธีศึกษาหรือฐานวิทยาสำหรับการวิเคราะห์เชิงสังคมวิทยา กรอบความคิดเชิงวิเคราะห์ความหมาย, โดยพื้นฐานความคิดที่เป็นจุดเริ่มต้น, ก่อตัวพัฒนามาจากแนวคิดเชิงสังคมวิทยาแบบมานุษยนิยม (humanist ontological conception) อย่างไรก็ตาม, ดังที่อธิบายแล้วว่า พัฒนาการและความเคลื่อนไหวในกลุ่มความคิดเชิงวิเคราะห์ความหมายนี้ไม่ได้ดำเนินไปเป็นสายเคี้ยวที่เกาะกลุ่มกันเป็นหนึ่ง, ทั้งนี้เนื่องจากความคิดทั้งเคี้ยวตามแนวมานุษยนิยม ได้ถูกปรับแต่งเพิ่มเติมหรือขยายความต่อไปโดยนักคิดจำนวนมากมาย ความคิดเชิงทฤษฎีในกลุ่มแนวทางวิเคราะห์ความหมาย 3 สาขาสำคัญที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะจำแนกจุดยืนเชิงสังคมวิทยา-ฐานวิทยา ได้แก่-สังคมวิทยาแนวปรากฏการณ์นิยม (phenomenological sociology), สังคมวิทยาแนวปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์ (symbolic interactionism), และสังคมวิทยาแนวสามัญวิธีนิยม (ethnomethodology)

จุดยืนของสังคมวิทยาแนวปรากฏการณ์นิยม

นักสังคมศาสตร์แนวปรากฏการณ์นิยมตั้งฐานสมมุติหลักเกี่ยวกับธรรมชาติของปรากฏการณ์ต่างสังคมตามแนวคิดเชิงสังคมวิทยาแบบมานุษยนิยม ประเด็นนี้เป็นที่เข้าใจได้ง่ายมากถ้าหากเราจำได้ว่ารากฐานของกลุ่มความคิดชนิดนี้พัฒนามาจากธรรมเนียมความคิดแบบจิตนิยมเยอรมัน (German idealist tradition) แนวคิดแบบนี้ได้ตั้งข้อแย้งแยกธรรมชาติมนุษย์และวัฒนธรรมออกจากธรรมชาติเชิงวัตถุ ความเป็นจริงทางสังคมเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นและรับรู้ผ่านตัวกลางที่มีความหมายเช่นภาษา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง, โลกทางสังคมเป็นโลกที่ถูกสร้างแต่งขึ้น (fictional world) และดำรงอยู่อย่างนั้นได้เนื่องจากมนุษย์มีสำนึก (consciousness) ที่จะรับรู้มัน "ถ้าหากปราศจากผู้รับรู้, ก็ย่อมปราศจากความอบอุ่น, สีสรร, และกลิ่น" (Joad, 1963 :101) อย่างไรก็ตาม, นักปรากฏการณ์นิยมยังได้ยกกระตักทางความคิดจากแนวคิดเกี่ยวกับ

"สำนึก" (consciousness) มาเป็นแนวคิดเกี่ยวกับ "ความหมายร่วม" (common meanings) หรือ "ความหมายที่เข้าใจร่วมกันได้" (intersubjective meanings) ทั้งนี้เพื่อจะอธิบายแง่มุมเชิงสังคมวิทยาของโลกทางสังคมให้กระจ่างชัดยิ่งขึ้น "ความหมายร่วม เป็นพื้นฐานของชุมชน, ความหมายที่เข้าใจร่วมกันช่วยให้มนุษย์มีภาษาร่วมกันในการสนทนาเกี่ยวกับความเป็นจริงทางสังคม" (Taylor, 1971 ; Beehler & Drengson, 1978 :180) "ภาษาเป็นองค์ประกอบในการสร้างความเป็นจริง เป็นสาระสำคัญของความเป็นจริงแบบที่สิ่งนั้น ๆ เป็นอยู่ การแยกสองสิ่งนี้ออกจากกันให้แตกต่างกันย่อมเป็นการผิดพลาดเสมอ" (Taylor, 1971 ; Beehler & Drengson, 1978:175) แนวคิดแบบจิตนิยมเช่นนี้: คือความคิดที่ว่า "สำนึกมนุษย์เป็นตัวการก่อให้เกิดความเป็นจริง"— เป็นรากฐานความคิดของสังคมวิทยาแนวปรากฏการณ์นิยม แม้แต่"ปรากฏการณ์นิยมเชิงเอ็กซิสตองเซียลลิสม์" (existential phenomenology) ของ Alfred Schutz ก็พัฒนาขึ้นจากพื้นฐานความคิดดังกล่าวนี้ Schutz ต้องการที่จะทำให้นักอื่น ๆ เห็นว่า, การทำความเข้าใจสำนึกมนุษย์จะเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจโลกทางสังคมได้อย่างไร (Altheide, 1977 ; Douglas & Johnson, 1977 133)

Rossides ตั้งข้อสังเกตว่า, "ในการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์, ปรากฏการณ์นิยมเน้นภาวะจิตวิสัย (subjectivity) ทั้งในฐานะที่เป็นวิธีการศึกษาและในฐานะที่เป็นสาระวิชา" (Rossides, 1978 :523) เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่านักสังคมวิทยาแนวปรากฏการณ์นิยมเป็นฝ่าย "ต้านปฏิฐานนิยม" (anti-positivist) และปฏิเสธที่จะตามแนวทางการศึกษาเชิงประสบการณ์นิยม (empiricist methodology) Schutz ซึ่งประเด็นนี้ออกมาอย่างชัดเจน:

"ทฤษฎีซึ่งมุ่งอธิบายความเป็นจริงทางสังคม ต้องพัฒนาเครื่องมือเฉพาะสำหรับการศึกษาที่แตกต่างจากวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับประสบการณ์เชิงสามัญสำนึก (commonsense experience) เกี่ยวกับโลกทางสังคม นี่เป็นสิ่งที่ศาสตร์เชิงทฤษฎีเกี่ยวกับกิจกรรมมนุษย์ทุกแขนงต้องกระทำ—ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐศาสตร์,

สังคมวิทยา, ศาสตร์แห่งกฎหมาย, ภาษาศาสตร์, มานุษยวิทยาวัฒนธรรม, และอื่น ๆ
 ภาวการณ์ดังกล่าวนี้เกิดขึ้นเนื่องจากข้อเท็จจริงที่ว่า มีความแตกต่างสำคัญอยู่ในโครง
 สร้างของสิ่งที่ถูกคิดหรือศึกษาโดยสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ.... โลกธรรม-
 ชาติเช่นที่ได้รับการสำรวจโดยนักวิทยาศาสตร์ธรรมชาติไม่มี "ความหมาย" อะไรต่อ
 โมเลกุล, อนุภาค, และอิเล็กตรอน แต่สนามการสังเกตของนักสังคมศาสตร์—คือความเป็น
 จริงทางสังคม—มีความหมายพิเศษและโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ซึ่งใช้ชีวิต, กระทำ
 การ, และคิดอยู่ภายในโลกดังกล่าว" (Schutz, 1970: Emmet & Macintyre,
 1970 :11)

เราทราบว่า Schutz ปฏิเสธวิธีการศึกษาแบบปฏิฐานนิยมในสังคมศาสตร์
 แต่ที่ว่า—อะไรคือข้อเสนอนี้แน่ชัดเกี่ยวกับระเบียบวิธีศึกษาของ Schutz? เท่าที่เรา
 สามารถตรวจสอบได้จากข้อเขียนสำคัญ ๆ ของ Schutz ก็คือ : สังคมวิทยาควรค่า-
 เนินแนวทาง "วิเคราะห์ความหมาย" (interpretive) เช่นเขาเขียนไว้ว่า :

"ยังมีอีกเรื่องหนึ่งที่ต้องพูดถึงเกี่ยวกับสาขาวิชาและระเบียบวิธีศึกษาของสัง-
 คมวิทยาแนววิเคราะห์ความหมาย (interpretive sociology) หน้าที่หลัก
 ของศาสตร์ชนิดนี้ก็คือบรรยายเกี่ยวกับกระบวนการสร้างความหมาย (meaning-
 establishment) และกระบวนการตีความหมาย (meaning-interpretation)
 ตามที่มันถูกดำเนินการโดยปัจเจกบุคคลที่อาศัยอยู่ในโลกทางสังคม" (Schutz,
 1973; Ryan, 1973 :219)

ปัญหาที่ Schutz ละเอาไว้ก็คือ เราจะ"บรรยายกระบวนการสร้างและตี
 ความหมาย" ดังกล่าวนั้นด้วยวิธีใด Altheide เสนอแนะว่า Schutz "เน้นที่ระ-
 เบียบวิธีวิเคราะห์มากกว่าระเบียบวิธีสังเกต, รวบรวมข้อมูล, และอื่น ๆ ที่คล้ายกัน"
 (Altheide 1977; Douglas & Johnson, 1977 : 144) Charles Taylor
 เสนอแนะแนวทางวิธีการเชิง "วิเคราะห์ความหมาย" ที่มีรายละเอียดและเกี่ยวข้อง
 ใกล้ชิดกับแนวคิดจิตนิยมของกลุ่มความคิดปรากฏการณ์นิยม:

"มีความสมเหตุสมผลบ้างไหมที่การตีความหมาย (interpretation) จะ เป็นสิ่งสำคัญต่อการอธิบายต่าง ๆ ในศาสตร์เกี่ยวกับมนุษย์? ทักษะที่ว่ามีความสมเหตุ สมผลดังกล่าว... อาจสืบบย้อนกลับไปได้ถึง Dilthey แต่เมื่อไม่นานมานี้, ปัญหาดังกล่าวกลับปรากฏอย่างเด่นชัดขึ้นอีก เช่นในผลงานของ Gadamer ในการตีความผลงานของ Freud โดย Ricoeur, และในข้อเขียนของ Habermas " (Taylor, 1971; Bechler & Drengson, 1978 : 15)

"การตีความหมาย (interpretation) ... เป็นความพยายามที่จะสร้าง ความชัดเจน, ความสมเหตุสมผลเกี่ยวกับสิ่งที่ถูกศึกษา... ศาสตร์ใด ๆ ที่สามารถเรียก ได้ว่าเป็นมานุษยนิยม... ต้องเกี่ยวข้องกับความหมายใด ๆ ที่มีรูปแบบอันสับสนและเชื่อมโยงถึง ความหมายอื่น ๆ " (Taylor, 1971; Bechler & Drengson, 1978 : 156)

"การตีความหมายที่เป็นผลสำเร็จ คือการตีความหมายที่ช่วยให้ความกระจ่าง ชัดแก่ความหมายซึ่งปรากฏในรูปแบบเดิมอย่างสับสน, ไม่ปะติดปะต่อ, หรือคลุมเครือ เราจะรู้ได้อย่างไรว่าการตีความหมายของเราถูกต้อง? ... ถ้าหากคนอื่นไม่ "เห็น" ความ เพียงพอของการตีความของเรา, หรือไม่ยอมรับการตีความของเราเล่า? ... เรามีความ จำเป็นจะต้องสร้างระดับของความแน่นอน (level of certainty) ซึ่งสามารถ จะไต่มาอีกต่อเมื่อเราหลุดออกไปจาก "วัฏจักรแห่งมายา" (circle of illusion) มียู 2 ทางที่การแหกวัฏจักรดังกล่าวเคยถูกกระทำกันมา, เราอาจจะเรียกทางแรกว่า "เหตุผลนิยม" (rationalist) อีกทางหนึ่งซึ่งชื่อว่า "ประสบการณ์นิยม" (empiricist) เป็นความพยายามที่จะไปให้ไกลกว่าวัฏจักรของการตีความของ ตัวผู้ทำการศึกษา ... โดยทั่วไป, แนวทางประสบการณ์นิยมเป็นปฏิปักษ์กับการค้นคว้าที่ ดำเนินไปบนพื้นฐานของการตีความ... แต่ในอีกด้านหนึ่ง, หลาย ๆ คนรวมทั้งตัวข้าพเจ้า ต้องการจะแย้งว่าศาสตร์เกี่ยวกับมนุษย์ตามแนวทางดังกล่าว (ประสบการณ์นิยม) เป็น เรื่องไร้ผล เราไม่สามารถเข้าใจมิติสำคัญของชีวิตมนุษย์ได้ด้วยแนวทางเชิงญาณวิทยา ที่ถูกกำหนดขอบเขตโดยความคิดดังกล่าว" (Taylor, 1971; Bechler & Drengson, 1978 : 161 - 162)

"กล่าวโดยสรุป : สังคมศาสตร์ซึ่งปรารถนาจะทำคามเงื่อนไขของธรรมเนียมความคิดแนวประสบการณ์นิยม ได้พยายามที่จะสร้างความเป็นจริงทางสังคมขึ้นมาใหม่ให้ประกอบไปด้วยข้อมูลดิบ (brute data) ล้วน ๆ... สิ่งซึ่งไม่ได้รับการพิจารณาในแนวทางดังกล่าวก็คือ ความเป็นจริงทางสังคมถูกกำหนดลักษณะโดยความหมายรวม ซึ่งเป็นที่รับรู้ร่วมกันได้" (Taylor, 1971 ; Beshler & Drangson, 1978 : 182)

"เราจำเป็นต้องก้าวไกลไปจากขอบเขตของศาสตร์ที่อิงอยู่กับการทดสอบ (ตามกรอบปฏิฐานนิยมหรือประสบการณ์นิยม) ไปหาศาสตร์ที่ทำการศึกษาความหมายรวมซึ่งแฝงอยู่ในความเป็นจริงทางสังคม ศาสตร์ดังกล่าวต้องมีลักษณะมานุษยนิยมในแง่ที่ได้อธิบายไว้ในสาระนั้นนี้ มันไม่ได้พัฒนาสร้างขึ้นจากข้อมูลดิบ, ข้อมูลเบื้องต้นที่สุดของมันจะต้องเป็น การอ่านความหมาย (readings of meanings)" (Taylor, 1971 ; Beshler & Drangson, 1978 : 193)

"แต่ถ้าหากเรามีศาสตร์ที่ปราศจากข้อมูลดิบ, เป็นศาสตร์ซึ่งอิงอยู่กับการอ่านความหมายแล้วถ้าการตีความหมายเหล่านี้ไม่น่าเชื่อถือ, หรือยิ่งไปกว่านั้น, ถ้ามันไม่เป็นที่เข้าใจโดยผู้อื่นที่มีส่วนร่วม, เราก็ไม่มีวิธีการทดสอบอันใดที่จะสามารถเอามาใช้ได้ เราทำได้แต่เพียงเสนอการตีความหมายออกไป, เราตกอยู่ในวัฏจักรของการตีความหมาย... ศาสตร์เชิงมานุษยนิยมไม่สามารถเป็นอื่นนอกจากอิงอยู่กับการรู้งเชิงจิต

(a hermeneutic science cannot but rely on insight) มันเป็นเรื่องจำเป็นที่บุคคลอื่นต้องมีความเข้าใจที่จำเป็นต่อการเข้าถึงความหมายที่เราได้สื่อความหมายความเป็นจริงที่เกี่ยวข้อง ในวิชาฟิสิกส์, ถ้ามีใครไม่ยอมรับทฤษฎีที่ถูกตั้งอันหนึ่ง เราอาจอ้างว่าเขาไม่เห็นพยานหลักฐาน (ข้อมูลดิบ) ที่เพียงพอ การยอมรับ, หรือเขาไม่สามารถเข้าใจและประยุกต์ใช้ภาษาเทคนิคที่เป็นทางการบางอย่าง แต่ในศาสตร์เกี่ยวกับมนุษย์ที่มีลักษณะมานุษยนิยม, การไม่ยอมรับทฤษฎีที่ถูกตั้งอาจไม่ใช่เพราะสาเหตุทั้ง 2 ประการดังกล่าว, ที่จริงไม่น่าจะเป็นเพราะเหตุทั้งสองได้เลย, แต่น่าจะเป็นเพราะความล้มเหลวในการเข้าถึงสนามความหมาย (meaning field) ที่เป็นปัญหา... เราอาจกล่าวได้ว่า, ในศาสตร์เชิงมานุษยนิยม, การรู้งเชิงจิตเป็นสิ่งที่ไม่อาจแยกออกไปได้

และการรู้แจ้งดังกล่าวก็ไม่อาจสื่อสารกันโดยง่ายการรวบรวมข้อมูลดิบ หรือการให้เหตุผลเชิงแบบแผน (formal reasoning) หรือทั้งสองอย่างนี้ผสมกัน (Taylor , 1971 , Beehler & Drengson , 1978 : 193-194)

Schutz เสนอแนะว่าจุดประสงค์ของวิธีการศึกษาในสังคมวิทยาแนววิเคราะห์ความหมาย คือการพรรณนากระบวนการสร้างและตีความหมาย Altheide ชี้แนะว่าวิธีการที่ Schutz เสนอนั้นเป็นแนวทางที่เน้นการวิเคราะห์มากกว่าการสังเกตและรวบรวมข้อมูล Taylor อธิบายว่า วิธีการวิเคราะห์ความหมายจะต้องใช้ "การอ่านความหมาย" และศาสตร์เชิงมานุษยนิยมต้องอิงอยู่กับการรับรู้เชิงจิต จากข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สรุปว่า วิธีการเชิงวิเคราะห์ความหมายตามแนวความคิดปรากฏการณ์นิยมนั้น ได้แก่ การคาดคะเนเชิงวิเคราะห์เชิงนามธรรม (Subjective analytical speculation) แบบหนึ่งซึ่งมุ่งพรรณนาแง่มุมความหมายต่างๆของโลกทางสังคม วิธีการดังกล่าวมีความแตกต่างจาก "ตรรกที่เป็นแบบแผน" (formal logic) ของปราชญ์สมัยกรีกโบราณ เนื่องจากวิธีการเชิงวิเคราะห์ความหมายตามแนวปรากฏการณ์นิยมนั้นเป็นแนวทางที่ไม่อาจกำหนดแบบแผนที่ชัดเจนได้ ไม่อาจชี้เฉพาะให้เจาะจงได้ และไม่สามารถเสนอวิธีทดสอบความรู้ใดๆได้ การรู้แจ้งเชิงจิต (insight) ซึ่ง Taylor เน้นว่าเป็นพื้นฐานสำหรับอ้างอิงเพียงอย่างเดียวในศาสตร์เชิงมานุษยนิยมนั้น ไม่ใ้มีคุณค่ามากกว่า "ความเชื่อลึกลับ" (mythical belief) ในยุคมีด อย่างไรก็ตาม มันก็มีลักษณะเป็นการใช้เหตุผลเชิงนามธรรมอย่างหนึ่ง

จากข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงกำหนดจุดยืนเชิงสังคมวิทยา - ญาณวิทยาของอุดมความคิดสังคมวิทยาแนวปรากฏการณ์นิยมว่าเป็นจุดยืนแบบมานุษยนิยม - เหตุผลนิยม

จุดยืนของสังคมวิทยาแนวปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์

Blumer ชี้จุดยืนเชิงสังคมวิทยาของสังคมวิทยาแนวปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์ไปในทางมานุษยนิยม:

"จุดยืนของปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์ ใ้แก่ โลกซึ่งปรากฏต่อมนุษย์และต่อกลุ่มมนุษย์นั้นประกอบไปด้วย "วัตถุ" (objects) และวัตถุเหล่านี้เป็นผลิตภัณฑ์การปฏิสังสรรค์เชิงสัญลักษณ์ วัตถุใ้แก่อะไรก็ตามที่อาจถูกบ่งชี้หรืออ้างถึง - เช่น เมฆ หนังสือ, พระราชบัญญัติ, นายธนาคาร, อุดมการศาสนา, ปีสัจ, และอื่น ๆ เพื่อความสะดวก, เราอาจแยกประเภทวัตถุต่าง ๆ ออกเป็น 3 กลุ่ม: (ก) วัตถุเชิงกายภาพ เช่น แก้ว, ต้นไม้, หรือรถจักรยาน; (ข) วัตถุเชิงสังคม เช่น นักศึกษา, นักบวช, ประธานาธิบดี, มารดา, หรือเพื่อน ; และ (ค) วัตถุเชิงนามธรรม เช่น หลักคุณธรรม, อุดมการปรัชญา, หรือความคิดต่าง ๆ เช่น ความยุติธรรม, การทุจริต, หรือการเปรียบเทียบ ข้าพเจ้าขอกล่าวซ้ำว่า วัตถุคือสิ่งใดก็ตามที่สามารถถูกชี้หรืออ้างถึงได้ ธรรมชาติของวัตถุใด ๆ ก็ตาม ย่อมประกอบด้วยความหมาย (meaning) ซึ่งวัตถุนั้นมีต่อบุคคลที่เห็นมัน เป็นวัตถุความหมายดังกล่าวนี้กำหนดวิถีทางซึ่งบุคคลจะมองวัตถุนั้น ๆ , กำหนดวิถีทางให้บุคคลเตรียมตัวในการกระทำต่อวัตถุนั้นและวิถีทางที่ทำให้บุคคลพร้อมที่จะพูดเกี่ยวกับวัตถุนั้น วัตถุนั้นหนึ่งอาจมีความหมายแตกต่างกันสำหรับปัจเจกบุคคลแต่ละคน : ต้นไม้คนหนึ่งอาจจะ เป็นวัตถุที่มีความแตกต่างกัน เมื่อถูกมองจากนักพฤกษศาสตร์, คนตัดฟัน, กวี, หรือคนสวน; ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาอาจจะ เป็นวัตถุที่มีความแตกต่างกันมากสำหรับสมาชิกพรรคที่สนับสนุนประธานาธิบดีคนนั้นกับสมาชิกพรรคฝ่ายตรงข้าม; สมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งอาจถูกมองว่าเป็นวัตถุที่แตกต่างไปจากสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ ความหมายของวัตถุสำหรับบุคคลคนหนึ่งอุบัติขึ้นตามวิถีทางซึ่งคนอื่น ๆ (ที่บุคคลนั้นปฏิสังสรรค์ด้วย) ใ้กำหนดนิยามให้ นั่นคือ, เราต้องเรียนรู้ผ่านการบ่งชี้โดยคนอื่น ๆ ว่าอะไรคือแก้ว, ว่าแพทย์เป็นวิชาชีพที่แน่นอนชนิดหนึ่ง, ว่ารัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาเป็นเอกสารทางกฎหมายชนิดหนึ่ง, และอื่น ๆ วัตถุที่มีความหมายอันเดียวกันเกิดขึ้นได้เนื่องจาก

กระบวนการบ่งชี้ความหมายร่วมกัน วัตถุทั้งกล่าวนั้นมีความหมายเดียวกันสำหรับกลุ่มบุคคลหนึ่ง ๆ และถูกมองว่ามีลักษณะเดียวกันโดยบุคคลกลุ่มนั้น

มีผลต่อเนื่องที่น่าสังเกตหลายประการจากข้ออภิปรายเกี่ยวกับวัตถุที่กล่าวถึงข้างต้น ประการแรก, มันทำให้เราสามารถมองภาพของสภาพแวดล้อมรอบ ๆ มนุษย์ได้แตกต่างกัน จากจุดยืนของบุคคลต่าง ๆ, สภาพแวดล้อม, (environment) ของเขาประกอบด้วยวัตถุต่าง ๆ ที่เขาคำนึงถึงและรู้จักเท่านั้น ธรรมชาติของสภาพแวดล้อมดังกล่าวถูกกำหนดโดยความหมาย ซึ่งวัตถุเหล่านั้นมีต่อบุคคลต่าง ๆ ... อันที่จริง คำศัพท์ "โลก" จะมีความเหมาะสมยิ่งกว่าคำว่า "สภาพแวดล้อม" ถ้าเราต้องถามว่าจะกล่าวถึงภาวะการณ์, ภาวะแวดล้อม, และขอบข่ายของสิ่งต่าง ๆ ที่เราเผชิญอยู่ มันเป็นโลกแห่งวัตถุของพวกเขาซึ่งเราต้องยุ่งเกี่ยวกับและกำหนดการกระทำต่อวัตถุเหล่านั้น ดังนั้น, เพื่อที่จะเข้าใจการกระทำของบุคคล, เราจึงจำเป็นต้องจำแนกโลกแห่งวัตถุ (world of objects) ของพวกเขาออก

ประการที่สอง, วัตถุ (ในแง่ที่เน้นความหมายของมัน) ต้องถูกพิจารณาว่าเป็นผลิตภัณฑ์เชิงสังคม (social creations) - เนื่องจากมันก่อตัวและเกิดขึ้นจากกระบวนการกำหนดความหมาย (process of definition) และการตีความหมาย ในขณะที่กระบวนการดังกล่าวเกิดขึ้นระหว่างการปฏิสังสรรค์ระหว่างบุคคล ความหมายของสิ่งต่าง ๆ ทุกสิ่งต้องถูกสร้าง, เรียนรู้, และถ่ายทอดผ่านกระบวนการบ่งชี้ (process of indication) - ซึ่งเป็นกระบวนการเชิงสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้" (Blumer, 1969 : 10 - 12)

นอกจากนั้น, Blumer ยังกล่าวถึงแบบแผนทางระเบียบวิธีศึกษาสำหรับความคิดแนวปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์ไว้ด้วย แบบแผนที่เขาเสนอนั้นไม่ใช่มีลักษณะเป็นเพียง "อุดมการณ์เชิงปรัชญา" แต่มุ่งเน้นการศึกษาเชิงประสบการณ์จากเชิงญาณวิทยาที่

Blumer เสนอแนะมีลักษณะประนีประนอมวิธีการเชิงประสบการณ์นิยมเข้ากับความคิดเชิงสัจตวิทยาแบบมานุษยนิยม:

"จุดยืนของธรรมเนียมความคิดแบบจิตนิยมมีอยู่ว่า "โลกแห่งความเป็นจริง" (world of reality) มีจริงอยู่แต่ในประสบการณ์มนุษย์และปรากฏขึ้นก็แต่ในรูปแบบที่มนุษย์ "มอง" มันเท่านั้น ชาวเราคิดว่าจุดยืนดังกล่าวไม่อาจถูกคัดค้านได้ เป็นไปไม่ได้ที่เราจะยกตัวอย่างองค์ประกอบสักอันใน "โลกแห่งความเป็นจริง" ที่ไม่ได้ถูกสร้างขึ้นในรูปภาพพจน์ของมนุษย์ ไม่มีอะไรที่มนุษย์จะรู้จักได้เช่นแต่ในรูปแบบของบางสิ่งบางอย่างซึ่งเราอาจรู้หรืออาจไปถึงได้ ในการบ่งชี้ถึงอะไรบางอย่าง, มนุษย์ต้องมองมันจากทัศนะทางความคิดของตน, ต้องนึกว่าภาพมันตามที่มันปรากฏต่อเขา ในแง่ดังกล่าวนี้, เราไม่สามารถพบข้อพิพลาคดีในข้อเสนอที่ว่าโลกเชิงประสบการณ์ (empirical world) ต้องปรากฏขึ้นในรูปแบบของภาพพจน์และความคิดมนุษย์เสมอ อย่างไรก็ตาม, นี่ก็ไม่ได้เป็นการแยกเอา "ความเป็นจริง" จากโลกเชิงประสบการณ์ไปสู่อาณาจักรแห่งจินตนาการ, อย่างที่หลายคนสรุป เราจะพิพลาคดีหากเราคิดว่าเราต้องแสวงหาความเป็นจริงจากความคิดและจินตนาการที่ไม่เกี่ยวข้องกับโลกเชิงประสบการณ์ จุดยืนทางความคิดแบบนี้ไม่อาจยึดถือและจะทำให้วิทยาศาสตร์เชิงประสบการณ์ (empirical science) เป็นสิ่งที่เป็นไปได้... วิทยาศาสตร์เชิงประสบการณ์ต้องดำเนินการคนควาโดยการศึกษาเกี่ยวกับภาพพจน์ของโลกเชิงประสบการณ์ และโดยการทดสอบภาพพจน์เหล่านี้ด้วยการตรวจสอบอย่างใกล้ชิดเที่ยงตรงกับโลกเชิงประสบการณ์ " (Blumer, 1969 : 22 - 24)

"กลุ่มมนุษย์ถูกพิจารณาว่าประกอบด้วยบุคคลซึ่งเข้าร่วมกระทำกร... นัยสำคัญของใจความดังกล่าวก็คือ กลุ่มมนุษย์หรือสังคมโดยพื้นฐานแล้วยอมปรากฏขึ้นโดยการกระทำร่วมกันของมนุษย์ และต้องถูกพิจารณาในขอบเขตของการกระทำ ภาพของสังคมมนุษย์ในแง่ของการกระทำ ต้องเป็นจุดเริ่มต้น (และจุดย้อนกลับ) สำหรับโครงการใด ๆ ที่มุ่งหมายจะวิเคราะห์สังคมมนุษย์ในเชิงประสบการณ์... หลักการสำคัญของแนวคิดปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์ ได้แก่ โครงการศึกษาสังคมมนุษย์ในเชิงประสบการณ์, ไม่ว่าจะกำหนดขึ้นอย่างไรก็ตาม, ต้องให้ความสำคัญต่อข้อเท็จจริงที่ว่า สังคมมนุษย์ประกอบด้วยบุคคลที่มาร่วมกันก่อการกระทำ ดังนั้น, เพื่อจะให้มีคามสมจริงในเชิงประสบการณ์

โครงการศึกษานั้นต้องมีความสอดคล้องกับธรรมชาติของการกระทำทางสังคมของมนุษย์

(Blumer, 1969)

ดังนั้น, ถึงแม้ว่าสังคมวิทยาแนวปฏิสังสรรค์สัญลัษณ์จะตั้งฐานสมมุติของคุณตามความคิดเชิงสังคตวิทยาแบบจิตนิยม (หรือมานุษยนิยม) แนวความคิดนี้ก็ไม่น่าให้ใช้ "ภาวะจิตวิสัย" (subjectivity) เป็นวิธีการศึกษา (Rossides, 1978 : 531) แต่กลับยอมรับระเบียบวิธีศึกษาเชิงประสบการณ์แทนการผสมผสานความคิดดังกล่าว ทำให้นักปฏิสังสรรค์สัญลัษณ์เน้นความสนใจไปที่แนวทางศึกษาวิเคราะห์แบบที่เรียกกันว่า "วิธีการเชิงคุณภาพ" (qualitative methods) ภายในขอบเขตที่ยังคงรักษาความเชื่อมโยงกับโลกทางสังคมในเชิงประสบการณ์เอาไว้

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงกำหนดจุดยืนเชิงสังคตวิทยา-ฐานวิทยาสำหรับปฏิสังสรรค์สัญลัษณ์ว่ามีลักษณะผสมผสานระหว่างมานุษยนิยม-ประสบการณ์นิยม

จุดยืนของสังคมวิทยาแนวสามัญวิธีนิยม

เมื่อพิจารณาในเบื้องต้น, มันเกือบเป็นไปได้เลยที่เราจะบ่งชี้จุดยืนเชิงสังคตวิทยาที่แน่นอนของกลุ่มความคิดแนวสามัญวิธีนิยม เนื่องจากแนวความคิดดังกล่าวได้รับการพัฒนาขึ้นโดยการผสมผสานความคิดต่าง ๆ ที่มีสารสำคัญคัดค้านกันอยู่ในตัว อย่างไรก็ดี, เป็นที่ชัดเจนว่า "ไม่มีนักสามัญวิธีนิยมคนสำคัญรายใด ตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับความมีอยู่ (existence) ของลักษณะเชิงโครงสร้าง (structural properties) ของสังคม" (Binns, 1977 : 67) และโครงการศึกษาตามแนวสามัญวิธีนิยม ได้แก่การวิเคราะห์ว่าลักษณะเชิงโครงสร้างดังกล่าวได้รับการพุงรักษาไว้ได้อย่างไรในชีวิตประจำวัน แต่ถาหากเราต้องการทราบให้มั่นใจยิ่งขึ้นว่าจุดยืนเชิงสังคตวิทยาของแนวคิดสามัญวิธีนิยมทั้งมันอยู่ที่ใด, เราจำเป็นต้องทราบว่าแนวคิดสามัญวิธีนิยมได้ให้คำอธิบายไว้อย่างไรในปัญหาเกี่ยวกับการอุบัติขึ้นของลักษณะเชิงโครงสร้างของสังคม

ปัญหาการกำหนดจุดยืนดังกล่าวข้างต้นเมื่อเราตระหนักถึงความเด่นของแนวความคิดมนุษย์นิยมของ Schutz ที่ผสมเข้าเป็นองค์ประกอบสำคัญอันหนึ่งในความคิดแนวสามัญวินิยม รากฐานของความคิดเชิงทฤษฎีที่กล่าวถึงนี้ ได้แก่แนวคิดที่ว่า "มนุษย์สร้างระเบียบขึ้น โดยกิจกรรมทางสังคม" (people assemble order in social affairs) (Payne & others, 1981 : 117 - 118) ดังนั้น "สามัญวินิยม" จึงเกี่ยวข้องกับการศึกษาคนคว่าเกี่ยวกับวิธีการ (methods) ที่มนุษย์ใช้ในการดำรงรักษาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของทัศนะร่วมกันเกี่ยวกับโลก รวมถึงการศึกษาคนคว่าเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ (rules) ที่มนุษย์ใช้ในการคงความสัมพันธ์ต่าง ๆ ให้ดำเนินต่อไป" (Cuzzort & King, 1976 : 265)

ในค่านของจุดยืนเชิงญาณวิทยา; คำวิพากษ์วิจารณ์ของนักสามัญวินิยมที่คัดค้านแนวทางศึกษาเชิงปริมาณรวมทั้งการศึกษาเชิงสำรวจ (quantitative or survey approaches) เป็นที่รู้จักกันค่อนข้างแพร่หลายตามทัศนะของนักสามัญวินิยม, นักสังคมวิทยาตั้งแต่เริ่มทั้งหมด มีฐานสมมุติสำคัญร่วมกัน 3 ประการ ได้แก่: สังคมวิทยาสามารถสร้างคำพรรณนาและการอธิบายเกี่ยวกับปรากฏการณ์เชิงสังคม ซึ่งสอดคล้องตอกันกับเหตุการณ์ที่เป็นจริง , ทัศนะเชิงสังคมวิทยา เกี่ยวกับโลกทางสังคม, มีความแตกต่างและเหนือกว่าทัศนะของคนทั่วไปในเรื่องเดียวกัน, และคนทั่วไปไม่มีวิธีการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโลกของคน ที่เป็นวิธีอันบกพร่อง และต้องถูกปรับปรุงหรือมีฉะนั้นสังคมวิทยาก็ควรหลีกเลี่ยงการใช้วิธีดังกล่าวเสียเลย (Payne & others, 1981 : 124)

Atkinson และ Drew (1979) อ้างว่าทฤษฎีที่พอเพียงสำหรับการอธิบายระเบียบทางสังคม (social order) ต้องสามารถอธิบายเกี่ยวกับวิถีทางซึ่ง :

"...โลกทางสังคมถูกสร้างขึ้นภายใต้ภาวะการณ์ที่เป็นเอกลักษณ์ (unique circumstances)...นั่นคือ, ทฤษฎีดังกล่าวต้องไม่ไร้ความยืดหยุ่นหรือเคร่งครัดเสียจนขาดความอ่อนอ่อนในการอธิบายสถานการณ์อันอาจผันแปรออกไปได้อย่างไม่จำกัดในโลกดังกล่าว, และก็ต้องไม่หละหลวมเสียจนไม่อาจกล่าวถึงลักษณะทั่วไปต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ในภาวะการณ์ที่แตกต่างกัน" (Atkinson & Drew, 1979 : 20)

"สามัญวิธีนิยมได้นำเสนอหนทางใหม่สำหรับความสนใจในเชิงสังคมวิทยา ซึ่งเป็นวิธีทางอันสามารถบรรลุเกณฑ์เหล่านั้นได้ นักสังคมวิทยาต้องเลิกถามคำถาม "ทำไม" ที่ไม่อาจตอบได้เกี่ยวกับระเบียบทางสังคมแล้วหันไปสนใจคำถามที่ว่า "อย่างไร" ซึ่งเราตอบได้แต่ถูกละเลยไป... มันเป็นไปได้ที่จะอธิบายว่าสมาชิก (members) ของกลุ่มหนึ่ง ๆ ทำอย่างไรในการสร้างระเบียบที่พอเพียงสำหรับเป้าหมายเชิงปฏิบัติของตน หัวข้อสำคัญของสังคมวิทยาจึงเป็นเรื่องของการสร้างระเบียบต่าง ๆ โดยการใช้เหตุผลร่วมกันในชีวิตประจำวันของสมาชิกกลุ่ม

โครงการวิจัยที่เป็นผลต่อเนื่องของแนวทางดังกล่าวพัฒนาออกไปในหลาย ๆ ทาง อย่างไม่รู้ก็, ทุก ๆ ทางก็ อยู่ในกรอบของระเบียบวิธีศึกษาที่แน่นอน ประการแรก ผู้คนควาต้องพยายามมองสังคมของตนเองในลักษณะที่มัน เป็น "ความแปลกเชิงมานุษยวิทยา" (anthropologically strange), กล่าวคือ ต้องมองเพื่อนร่วมกลุ่มของเขาในลักษณะคล้ายคลึงกับที่นักมานุษยวิทยาทำการศึกษาชุมชนแปลกถิ่นสักแห่ง... นี่เป็นก้าวแรกที่สำคัญในการพิจารณาว่าการสร้างระเบียบทางสังคมเป็นสาระที่ต้องศึกษา

ประการที่สอง, ผู้กระทำทางสังคม (social actors) ต้องถูกพิจารณาว่าเป็นผู้ดำเนินการใช้หลักเกณฑ์ (rule-using) มากกว่าจะเป็นผู้ตกอยู่ใต้หลักเกณฑ์ (rule-governed) นักสังคมวิทยาสมัยก่อนเห็นว่าผู้กระทำเป็นผู้ดำเนินการตามชุดของหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว แต่สามัญวิธีนิยมพิจารณาผู้กระทำว่าเป็นผู้ตีความหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ถึงแม้หลักเกณฑ์เหล่านี้อาจถูกใช้เป็นแนวชี้นำการกระทำ, แต่ลักษณะสำคัญของมันคือต้องสามารถขยายความ, ปรับและเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสถานการณ์เฉพาะรายต่าง ๆ ได้ ดังนั้น ผู้กระทำจึงเป็นผู้ผลิตในเชิงวัฒนธรรม (cultural producers) มากกว่าเป็นผลผลิตเชิงวัฒนธรรม (cultural products)

ข้อคิดเห็นเหล่านี้ทำให้เกิดเป็นผลงานเชิงประสบการณ์นิยม 2 แนวใหญ่ ๆ ในกลุ่มสามัญวิธีนิยม ได้แก่ etnomethodological ethnography และ conversational analysis แต่มันก็เป็นไปได้ที่จะนำไปสู่ข้อสรุปทางความคิดในทาง "ค่านวประสบการณ์นิยม" ดังเช่นที่ปรากฏในงานของ Blum และผู้ร่วมงานของเขา

การค้นคว้าแนวสามัญวิธีนิยมระยะแรกๆดำเนินไปตามระเบียบวิธีศึกษาของ ethnography สมัยดั้งเดิม ตัวอย่างผลงานเหล่านี้ได้แก่ Passing On (1967) ของ David Sudnow , The Educational Decision-makers (1964) และ The Social Organization of Juvenile Justice (1968) ของ Aaron Cicourel , ผลงานเกี่ยวกับการสำรวจของ Egon Bittner (1967) และผลงานเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมของ Don Zimmerman (1969) งานค้นคว้าด้าน ethnography ใกล้เคียงขึ้นมาในฐานะที่เป็นแนวทางแก้ปัญหาของนักมานุษยวิทยาในเรื่องการทำความเข้าใจชุมชนแปลกถิ่น

ความสนใจสำคัญของนักสามัญวิธีนิยมแนว conversational analysis อยู่ที่ปัญหาเกี่ยวกับการสร้างระเบียบทางสังคมโดยการใช้อยู่ซึ่งสรรค์เชิงถ้อยคำ (verbal interaction) เป็นสื่อ.....ทั้ง conversational analysis และ ethnomethodological ethnography ต่างมีลักษณะร่วมกันคือ เป็นการค้นคว้าเชิงประสบการณ์ และบ่อยครั้งที่เกี่ยวข้องกับแนวทางศึกษาแบบประสบการณ์นิยม แต่ก็ยังมีมกนอนุพัชยความงานของ Garfinkel ไปในทาง "ด้านประสบการณ์นิยม" เราอาจพูดได้ว่า Alan Blum ปีคณาคริศตทศวรรษ 1960' ด้วยคำประกาศให้เลิกลุ่มสังคมวิทยา ผลงานของเขาอ้างถึงความคิดของ Garfinkel เป็นอย่างมาก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพราะ Blum ได้เขารวมงานกับ Peter McHugh ข้อโต้แย้งที่ Blum และผู้สนับสนุนงานของเขาสร้างขึ้น เป็นการเสนอให้เลิกลุ่มการศึกษาสังคมวิทยาที่เป็นการศึกษาเชิงประสบการณ์ แมแต่ในกรอบที่ปรับปรุงใหม่แล้วโดยความคิดสามัญนิยม Blum หันไปยึดถือแนวทางสร้างทฤษฎีแบบ Aristotelian และเน้นการใช้กิจกรรมเชิงการคิดเป็นหลัก หลักความคิดของเขาเริ่มต้นจากทัศนะที่ว่า ความรู้ทางสังคมวิทยาเป็นแค่โครงข่ายสารข้อมูลที่นักปฏิบัติกรทั่วไปยอมรับเช่นนั้นได้ภายใต้เงื่อนไขที่พวกเขาอยู่ภายในภาวะการเชิงประวัติศาสตร์ (historical context) ที่เฉพาะเจาะจงอันหนึ่ง มันอาจถูกพิจารณาว่าเป็นหลักเกณฑ์ชุดหนึ่งที่สามารถใช้ในการตัดสินว่า ข้อเสนอทางความคิดบางอย่างมีลักษณะที่ถือได้ว่าเป็นความรู้ทางสังคมวิทยาหรือไม่...มันเป็นความเข้าใจเชิงสามัญสำนึกรวมกัน (commonsense understanding)

ภายในชุมชนทางวิชาการซึ่งประกอบไปด้วยนักสังคมวิทยาที่พบปะสังสรรค์กันเป็นประจำวัน
 วัตถุประสงค์และความเป็นจริงต่าง ๆ มีแต่ความสมเหตุสมผลเนื่องจากการตกลงยอมรับร่วม
 กันตามระเบียบวิธีปฏิบัติ มากกว่าที่จะมีสถานภาพของความสมจริงอย่างสมบูรณ์ ความ
 เป็นจริงทางสังคมของนักสังคมวิทยาจึงเป็นผลผลิตจากระเบียบวิธีของนักสังคมวิทยา,
 ไม่ว่าจะวิธีดังกล่าวจะเป็นวิธีเชิงสถิติ, วิธีเชิงสามัญวิธีนิยม, หรือวิธีใด ๆ ก็ตาม การใช้
 ประโยชน์จากวิธีเหล่านี้ ทำให้คนในชุมชนสังคมวิทยาสามารถกำหนดตัวเองในกลุ่มได้

มีข้อสงสัยอยู่อันหนึ่งในเรื่องที่ว่าสังคมวิทยาแห่งความรู้ (sociology of
 knowledge) ลมลุกคลุกคลานมาโดยตลอด Blum กับเพื่อนร่วมงานของเขาได้
 สร้างข้อโจมตีอย่างรุนแรงในประเด็นนี้ พวกเขาเรียกร้องให้เลิกสังคมวิทยาเพื่อหัน
 ไปใช้ความนึกคิดเชิงอัตตา (self-reflection) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง, พวกเขา
 พยายามชี้ให้เห็นความสำคัญของการคิดเชิงปัญญาในปรัชญาตั้งแต่สมัยกรีกมาถึง

Nietzsche และ Heidegger " (Payne & others, 1981 : 126 -139)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น เราก็สามารถสรุปได้ว่าภายในกลุ่มความคิดแนว
 สามัญวิธีนิยม มีทั้งจุดยืนทางความคิดแบบ "มานุษยนิยม-ประสบการณ์นิยม"

(humanist-empiricist) และจุดยืนแบบ "มานุษยนิยม-เหตุผลนิยม"

(humanist-rationalist)

สรุป

จากการตรวจสอบและกำหนดจุดยืนเชิงสังคมวิทยา-มานุษยวิทยาของกลุ่มความคิดต่าง ๆ ข้างบนเราอาจเสนอข้อสรุปเป็นแผนภาพดังนี้

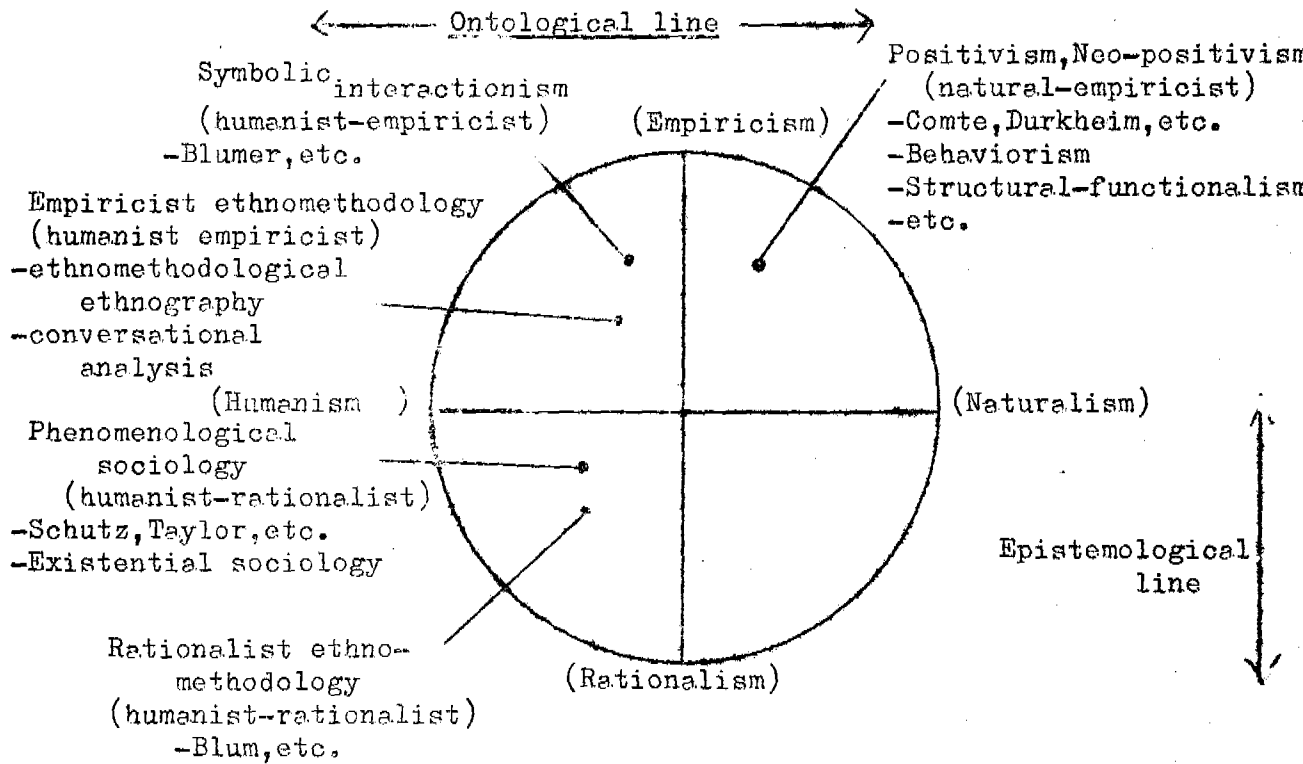

Figure 1 : Ontological-epistemological standpoints of major contemporary perspectives in sociology.